

ZADARSKI FILOLOŠKI DANI 6

Knjižica sažetaka

Prvi dan, 25. rujna 2015.

Od 8,30 do 9,00 registracija sudionika

Od 9,00 do 9,30 otvorenje edunarodnoga znanstvenog skupa

Sekcija A – HRVATSKA, RUSKA I OSTALE SLAVENSKE FILOLOGIJE DANAS

Sekcija B – HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST ZADARSKOGA PODRUČJA U 17. ST.

Sekcija C – VODE U KNJIŽEVNOSTI I JEZIKOSLOVLJU

Sekcija D – MARKO FOTEZ I MARIJA CRNOBORI

Sekcija F – VESNA PARUN

Rad u sekcijama 25. rujna od 10,45 do 12,15

Sekcija A 232	Sekcija B 231	Sekcija C 241	Sekcija F 240
Predsjedništvo: Rašid Durić, Zdenka Matek Šmit	Predsjedništvo: Josip Bratulić, Josip Lisac	Predsjedništvo: Tanja Kuštović, Milenko Lončar	Predsjedništvo: Tin Lemac, Kornelija Kuvač-Levačić
<p>1. Zdenka Matek Šmit: Duševno, tjelesno i <i>pošloe</i>: ljubav, erotika i otuđenost u maloj prozi Lj. Petruševske</p> <p>2. Maja Pandžić: Objektivacija žena kao lajtmotiv i „politika anuliranja“ u fikciji Anne Danilove</p> <p>3. Rašid Durić: Recepcija <i>Zločina i kazne</i> F. M. Dostojevskog u hrvatskoj, srpskoj i bošnjačkoj književnosti između 1918. – 1945.</p> <p>4. Наталья Фатеева: Взаимодействие уровней в стихотворном тексте как проявление лингвокреативности</p> <p>5. Elvira Mezit: Sablasti liminalnih autora – identitarna naracija o sjećanju i zaboravu</p> <p>6. Rajisa Trostinska: Kroz povijest jednog grada</p>	<p>1. Amir Kapetanović: Dijastratične i dijafazične varijacije u jeziku zadarsko-šibenskoga kruga u 17. stoljeću</p> <p>2. Teodora Vigato: Scenska izvođenja <i>Judite</i> u zadarskom okruženju</p> <p>3. Marko Dragić: Fakcija i fikcija u bugarščici <i>Majka Margarita</i></p> <p>4. Marijana Horvat: Tanzlingherovi prinosi rječotvorju</p>	<p>1. Anita Bartulović, Linda Mijić: Leksemi iz semantičkog polja „voda“ u spisima srednjovjekovnog zadarskog notara Petra Perenčana</p> <p>2. Ante Periša: Vode u Bibliji – filozofsko-jezični aspekt</p> <p>3. Ante Topčić: Mitska i prirodna voda u <i>Tkonskom zborniku</i></p> <p>4. Tanja Kuštović: Nazivi za vode u hrvatskoglagoljskim srednjovjekovnim tekstovima</p> <p>5. Milenko Lončar, Teuta Serreqi Jurić: Porfirogenetovo Tamno more: Baltičko ili Crno</p> <p>6. Ivica Mataija: Odraž vodnih imenica u ličkoj ojkonimiji</p>	<p>1. Ivana Žužul: Priča o Vesni Parun u povijestima hrvatske književnosti</p> <p>2. Jela Sabljic Vujica: Između pjesme i priče: eseji Vesne Parun</p> <p>3. Kornelija Kuvač-Levačić: Metafore sebstva u autobiografskom diskursu Vesne Parun</p> <p>4. Marina Kljajo-Radić: More u poetičkom diskursu Vesne Parun</p> <p>5. Tin Lemac: Prijedlog poetičkih postavki pjesništva Vesne Parun</p>

Od 12,15 do 12,30 pauza za kavu

Rad u sekcijama od 12,30 do 14,15

Sekcija A 232	Sekcija D 241	Sekcija C 242	Sekcija F 240
<p>Predsjedništvo: Robert Hodel, Mirela Šušić</p>	<p>Predsjedništvo: Ivan Bošković, Nenad Vertovšek</p>	<p>Predsjedništvo: Slavija Kabić, Šimun Musa</p>	<p>Predsjedništvo: Martina Petranović, Sanja Knežević</p>
<p>1. Zrinka Frleta: Hrvatske autorice o stranim autoricama (pregled književne kritike u hrvatskoj periodici 2. polovice 20. stoljeća)</p> <p>2. Robert Hodel: Tko govori u romanu <i>Freelander</i> Miljenka Jergovića?</p> <p>3. Iva Pleše: Epistolarnost na granicama disciplina</p> <p>4. Miroslav Artić: Tragička krivnja kao temeljni motiv u književnim tekstovima</p> <p>5. Mirela Šušić: Ambivalentna konstelacija arhetipa majke u trilogiji o Kurlanima Mirka Božića</p>	<p>1. Ivan Bošković: Teatarsko djelovanje Marka Foteza u ogledalu splitske kazališne kritike (što je u Splitu pisano o Marku Fotezu)</p> <p>2. Nenad Vertovšek: Ocean i more staklenih perli u jeziku i pisanju – Alessandro Baricco i Herman Hesse</p> <p>3. Vanda Babić: Promišljanje teatra Mani Gotovac</p> <p>4. Zdenka Đerd: Hrvatski pisci na lutkarskoj sceni. Repertoarni prikaz od 1945. do 2007.</p> <p>5. Lucija Ljubić: Marija Crnobori i njezini dramski likovi</p> <p>6. Eldi Grubišić Pulišelić: Autobiografska proza Marije Crnobori i Marka Foteza</p>	<p>1. Šimun Musa: Vlado Pavlović – pjesnik vode</p> <p>2. Sanja Grakalić Plenković: Poetika vode u <i>Pjesmama</i> Vladimira Vidrića</p> <p>3. Slavija Kabić: Voda kao mitski, vjerski i politički znak u trilogiji <i>Sunce na pola puta</i> Emine Sevgi Özdamar</p> <p>4. Julijana Matanović: Pored vode raste javor</p> <p>5. Mirna Sindičić Sabljo: Izlet na obale rijeke Seine u tekstovima Guya de Maupassanta i Émilea Zole</p>	<p>1. Martina Petranović: Vesna Parun i kazalište</p> <p>2. Marijana Bašić, Sanja Baričević: Lingvostilistička raščlamba poetskoga diskursa Vesne Parun</p> <p>3. Sanja Knežević: Platonizam u pjesništvu Vesne Parun</p> <p>4. Tatjana Stupin: Tematska subverzivnost i stilistička isprepletenost poezije dviju kraljica proljeća: Vesne Parun i Vesne Krmpotić</p> <p>5. Ružica Filipović: Metafora i simbol u pjesmi V. Parun <i>Ti koja imaš nevinije ruke</i></p>

Od 14,15 do 15,00 Promocija zbornika Zadarski filološki dani V (dvorana 143)
 Od 15,00 do 16,00 Domjenak
 Od 16,00 do 17,30 Odmor
 (Za zainteresirane organizirano je vođeno razgledavanje Zadra)

Rad u sekcijama od 17,30 do 19,00

Sekcija A 232	Sekcija C1 241	Sekcija C 242	Sekcija C1 231
Predsjedništvo: Elena Eror, Marina Radčenko	Predsjedništvo: Petar Vuković, Josip Miletić	Predsjedništvo: Mirna Brkić Vučina, Rafaela Božić	Predsjedništvo: Barbara Vodanović, Geriena Karačić
<p>1. Elena Eror: Анализ невербального поведения в дидактической среде представителей русской и хорватской культур</p> <p>2. Marina Radčenko: Разновидности языковой игры и возможности совмещения разноуровневых игровых приемов в массмедийном тексте</p> <p>3. Irena Mikulaco: Temeljno nazivlje kaznenoga prava (usporedna analiza hrvatskoga i ruskoga kaznenopravnog nazivlja)</p> <p>4. Marina Jajić Novogradec: Važnost strategijske kompetencije u ovladavanju ruskim kao stranim jezikom</p> <p>5. Željka Čelić, Tetyana Fuderer: Zarez u hrvatskome, ruskome i ukrajinskome – norma i praksa</p> <p>6. Лариса Рацибурская Проявления иноязычности в деривационных процессах современного русского языка</p>	<p>1. Ivana Pepić, Boris Bosančić: Prilog čitanju Deset Božjih zapovijedi (Dekaloga) u slavonskim katekizmima 18. stoljeća pomoću TEI standarda</p> <p>2. Petar Vuković: Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika kao organizirano upravljanje jezikom</p> <p>3. Josip Miletić: Poznavanja dijalektnih riječi učenika usmjerenja „prodavač“</p> <p>4. Tomislav Levačić: O morfemskom statusu prefiksoida u suvremenom ruskom jeziku</p> <p>5. Petar Karavlah: Tipologija najučestalijih grešaka pri prevođenju s ruskog</p>	<p>1. Mirna Brkić Vučina: Motiv vode u usmenim narativima Hrvata u Bosni i Hercegovini</p> <p>2. Sabira Hajdarević: „Vodena“ metaforika u službi erotike u grčkoj fikcionalnoj epistolografiji</p> <p>3. Katarina Frljužec, Marija Perić: Valovi kao jezični izraz emocija</p> <p>4. Marta Džaja, Adrijana Vidić: „I koliko ljubavi... O, začarano jezero!“: jezersko i riječno u dramama A. P. Čehova</p> <p>5. Antonia Pintarić i Rafaela Božić: Lingvističko-semantičke karakteristike voda u ruskoj bajci</p>	<p>1. Geriena Karačić: O čistoj i pitkoj vodi iz lingvističke perspektive</p> <p>2. Barbara Vodanović: Kako se mijenjala voda. Interpretativno-semantičko čitanje.</p> <p>3. Ivana Lončar, Josipa Mušura: Voda, kiša, rijeke i mora u španjolskoj frazeologiji i paremiologiji</p> <p>4. Linda Mijić, Anita Bartulović: Frazemi sa sastavnicom „voda“ u klasičnim jezicima i hrvatskome jeziku</p> <p>6. Mislava Bertoša, Lucia Miškulin Saletović, Jana Jurčević: Koncept vode u reklamama za proizvode za njegu tijela</p>

20,00 Predstava: „Jesenjin i harmonika“

Drugi dan, 26. rujna 2015.

9,00 Polazak autobusom u Novalju

11,00 Dolazak u Novalju – doček gradonačelnika – kratki prigodni domjenak

**13,30 Rad u sekcijama
Predsjedništvo: Zvonko Kovač i Vanda Babić**

Zvonko Kovač: Hrvatska i ostale južnoslavenske filologije danas

Josip Lisac: Hrvatska dijalekatna leksikografija na početku 21. stoljeća

Mani Gotovac: *Dubrovačke mišolovke*

Dubravka Crnojević-Carić: Dva lica teatra

Jasmina Vojvodić: Mitovi o vodi u književnom tekstu

Rafaela Božić: Voda u poeziji Iosifa Brodskog

**15,00 Zajednički ručak i zatvaranje skupa
18,00 Povratak u Zadar**

Organizacijski odbor:

izv. prof. dr. sc. Vanda Babić

izv. prof. dr. sc. Rafaela Božić (predsjednica)

doc. dr. sc. Kornelija Kuvač-Levačić

prof. dr. sc. Josip Lisac

prof. dr. sc. Šimun Musa

Ivana Petešić, prof. (tajnica odbora)

prof. dr. sc. Slavomir Sambunjak

Denis Vekić, prof.

Sekcija A – HRVATSKA, RUSKA I OSTALE SLAVENSKE FILOLOGIJE DANAS

Zdenka Matek Šmit

Duševno, tjelesno i *pošloe*: ljubav, erotika i otuđenost u maloj prozi Lj. Petruševske

Ljudmilu Stefanovnu Petruševsku, iznimno stvaralačko ime ruskoga postmodernizma, smatraju – premda sama odbija takvu klasifikaciju, demonstrativno se nazivajući „spisateljem“ – začetnicom ruskog „ženskog pisma“. O Petruševskim pričama i pripovijestima kritika govori kao o prozi „novog vala“, alternativnoj ili „drugoj“, onoj koja bez uljepšavanja prikazuje stvarno – loše – stanje žena u (post)sovjetskom društvu. U autoričinim se proznim tekstovima u centru strukture nalaze žene (sa svim onim temama koje ih zaokupljaju: temama ljubavi, braka, obitelji, djece, ali i s, dotad zanemarivanim, tabuiziranim temama tijela, tjelesnosti, seksualnosti, uključujući i rodoskrvnuće i abortus) – bilo da su ulozi junakinja ili pripovjedačica. Jedna od bitnih odlika Petruševskine male proze upravo je prikazivanje ženske intime. Osobitu pažnju autorica pridaje fenomenu otuđenosti, bezdušnosti i okrutnosti u uzajamnim ljudskim (ne samo muško-ženskim) odnosima. Pokušavamo dokazati kako u neveselom svijetu djela Ljudmile Stefanovne neizbježno obitava i *pošlost'* – banalnost (trivijalnost, vulgarnost, nepristojnost, bestidnost) „na ruski način“.

Maja Pandžić

Objektivacija žena kao lajtmotiv i „politika anuliranja“ u fikciji Anne Danilove

U ovom se radu problematiziraju prikazi ženskih likova u detektivskom romanu *Krila straha* (*Kryl'ja straha*, 1998.) ruske spisateljice Anne Danilove s ciljem potvrđivanja pretpostavke da u ruskoj detektivskoj fikciji, a time i u ovoj njezinoj instanci, snažno dominira patrijarhalna dihotomija rodnih identiteta. O tome svjedoče činjenice da se stereotipi o ženama u većini slučajeva potvrđuju, te da istražiteljica, iako ispočetka odaje naznake protesta, tijekom romana prolazi kroz proces anuliranja istih, kako bi se odnos pomaknutih rodnih uloga povratio u disbalans superiorno-muško/inferiorno-žensko. Osim toga, ženski su likovi nerijetko kažnjeni za njihovo pa čak i blago odstupanje od normi ili se pak usporedo s njima prikazuje niz drugih krajnje podređenih ženskih likova, a takva se politika anuliranja ponajprije očituje na tijelu. Štoviše, objektivacija i seksploatacija žena praktički postaju lajtmotivima romana, budući da su dijelom svih zločina koje istražuje detektivka Julija Zemcova, a vrlo su vidljive i u njezinom kako privatnom, tako i u poslovnim životu. Na taj

način tijelo, koje bi trebalo biti reprezentant individualnoga i socijalnoga početka u čovjeku, u žene svjedoči o dubokoj internalizaciji i odigravanju nametnutih identiteta, te o njezinom podređenom položaju. Dakle, riječ je o održavanju patrijarhalnog poimanja žena i imitaciji postupaka tradicionalne muške književnosti.

Rašid Durić

Recepcija *Zločina i kazne* F. M. Dostojevskog u hrvatskoj, srpskoj i bošnjačkoj književnosti između 1918. – 1945.

U studiji sažimam recepciju dostojevštine u naslovljenim književnostima i u navedenom periodu, počev od prijeratnih godina, od hronološki prvih prijevoda Dostojevskog standardnom novoštokavštinom. Sa sintezom proučavanja djela Dostojevskog u južnoslavenskoj komparistici i u našoj rusistici do početka sedamdesetih. Okomica članka je u argumentaciji recepcije i preuzimanja niza filozofsko-etičkih i psiholoških motiva, ekspresionističkih stilskih postupaka iz romanu *Zločin i kazna* u hrvatskoj, srpskoj i u bošnjačkoj književnosti. Članak je skoncentriran na analizu tematsko-motivske, idejne, etičke i stilske srodnosti i podudarnosti *Zločina i kazne* sa romanom *Sudite me* Augusta Cesarca, sa esejima na temu siromaštva Isidore Sekulić i sa novelama *Robijaš*, *Nojemova ladja* i *Mizantrop* prozaiste Ahmeda Muradbegovića. Navedena djela koristim kao južnoslavenski međuratni književni karakteristikum. U komparativnoj analizi tih djela sa *Zločinom i kaznom* argumentiram ova tri teksta kao potencijalni model za recepciju *Zločina i kazne* u hrvatskoj, srpskoj i u bošnjačkoj književnosti. Motivsko-tematsku, idejnu, etičku i ekspresionističku srodnost i podudarnost tih tekstova sa *Zločinom i kaznom* argumentiram njihovim poređenjem *Zločinu i kazni*, raščlanjivanjem njihova međuodnosa, argumentacijom dijalektičkoga jedinstva dijelova i cjeline, teksta i konteksta. Argumentiram da je recepcija *Zločina i kazne*, dostojevština uopće, bila najintenzivnija u srpskoj i u crnogorskoj književnosti. Sa izvjesno vremenski kasnijom i relativno slabijom dostojevštinom u hrvatskoj i u bosanskoj književnosti. Pored recepcije *Zločina i kazne* u romanu *Sudite me* Augusta Cesarca, dokazujem recepciju i kroz analizu Cesarčevih eseja, u motivima nekolicine pjesama Silvija Strahimira Kranjčevića, u motivima drama i proza Miroslava Krleže i Ulderika Donadinija. Recepciju *Zločina i kazne* u bosanskoj književnosti argumentiram psihološko-ekspresionističkom poredbenom analizom romana i novela Ahmeda Muradbegovića. I kroz višedecenijsko djelovanje Grupe sarajevskih književnika (1928) okupljenih oko Jovana Kršića, urednika književno središnjega časopisa *Pregled*.

U članku se sažima i književnoznanstvena recepcija Dostojevskoga, ocjena proučavanja njegova djela u srpskoj i u hrvatskoj komparistici – rusistici od dvadesetih godina XX. stoljeća do početka sedamdesetih. Uz argumentaciju da je po znanstvenoj relevantnosti proučavanje Dostojevskog u srpskoj i u hrvatskoj rusistici vrijednosno usporedivo ruskoj i njemačkoj slavistici. Tezu argumentiram sintetičkom ocjenom studija: *F. M. Dostojevski* (Zagreb 1921) Dragutina Prohaske, monografije *Dostojevski kod Srba*, (Titograd 1961) Milosava Babovića, i monografije *Rusko-hrvatske književne veze* (Zagreb 1972) Josipa Badalića. U monografijama sumiram zajedničke motivacijske, idejne, etičke i ekspresionističke podudarnosti romana *Zločin i kazna* i proza u srpskoj i u hrvatskoj medjuratnoj književnosti. Dokazujem dvije razine recepcije. Izravnu (direktnu) i inspiracijsku recepciju. Sa prepoznatljivim srodnostima pri preuzimanju tema, motiva, etike, reflektivnosti i psihologije lika iz *Zločina i kazne* u našim književnostima. Inspiracijsku recepciju *Zločinom i kaznom* dokazujem u jedinstvenoj reflektivnosti, u srodnosti svjetonazora, u podudaranju sižea romana *Zločin i kazna* kontrastiranim tekstovima iz srpske, hrvatske i bošnjačke književnosti. Sa krajnjim smislom moje studije u argumentaciji intenzivne recepcije dostojevštine, posebice umjetničkoga zračenja *Zločina i kazne* na intelektualno, estetsko i stilsko profiliranje niza djela u srpskoj, hrvatskoj i u bošnjačkoj književnosti u medjuratnom razdoblju 1918. – 1941.

Наталья Фатеева

Взаимодействие уровней в стихотворном тексте как проявление лингвокреативности

При изучении проявлений языковой креативности важно учитывать фактор стихотворной формы, которая обуславливает появление упорядоченностей, не имеющих в системе естественного языка (стихотворный размер, рифма, звуковая организация, структурный параллелизм). Это дает возможность исследовать условия существования элементов поэтического текста, при которых возможности языковой системы проявляют себя наиболее полно.

Языковая креативность чаще всего связывается с девиациями, которые возникают на фонетико-орфографическом словообразовательном, лексическом и грамматическом уровнях языка. Девиантность в поэзии почти всегда является осознанным авторским приемом и относится к метаязыковым явлениям: все введенные поэтом трансформации работают на приращение смысла, прежде всего на его эстетическую составляющую, а

также на создание новых нетривиальных смыслов. Последнее и определяет креативный характер поэтических девиаций, которые в итоге становятся языковыми инновациями. В стихотворном тексте девиантность приобретает сложный характер: все языковые уровни вступают между собой во взаимодействие, обусловленное самой структурой текста. В докладе будут рассмотрены случаи взаимодействия фонетического, словообразовательного и лексического уровня, особое же внимание будет обращено на явления, в которых инновации образуются за счет взаимодействия лексического и грамматического уровней языка.

Elvira Mezit

Sablasti liminalnih autora – identitarne naracije o sjećanju i zaboravu

Rad problematizira riječne topose koji produciraju specifične fluidne identitete i otvaraju poliperspektivnost u interpretaciji sablasti „liminalnih autora“. Cilj rada je pokazati na odabranim djelima kao što su *Na Drini ćuprija* (Ivo Andrić), *Ponornica* (Skender Kulenović) i *Modra rijeka* (Mak Dizdar) da je riječni prostor mjesto susreta, pretapanja i pregovaranja. Raznorodne autorske prakse i simbolično-diskurzivne perspektive usmjerene su na retoričke strategije podriivanja petrificiranih identiteta, kao i na fikcionaliziranje i narativizaciju transgeneracijske traume nepripadanja. Rad će preispitati geopoetičke naracije o riječnim toposima kao simboličkim mjestima koja sugeriraju trans-poziciju, odnosno „lociranje između“ (Homi K. Bhaba). Napose, rad će kroz interpretaciju motiva vode od Mnemozine do Lete progovoriti o projekcijama identitarnih naracija o sjećanju i zaboravu.

Zrinka Frleta

Hrvatske autorice o stranim autoricama (pregled književne kritike u hrvatskoj periodici 2. polovice 20. stoljeća)

U hrvatskoj književnoj kritici u 2. polovici 20. st. (točnije od 1945. do 1990.)u velikom se dijelu ne govori ili se govori tek malo o stranim autoricama. U 1. polovici gotovo da nema ni spomena o stranim autoricama. Razlozi su tome mnogobrojni: U odnosu na muškarce žene se puno manje bave književnošću. Podrazlozi su opet da nisu školovane (za to ili uopće), da ženama ne priliči pisanje ili čak da su lošije u tome od muškaraca. Nadalje, status žene u društvu (društvima) ne omogućuje joj bavljenje književnošću na način na koji je to omogućeno muškarcima. I mnogi drugi razlozi koji tek površinski ocrtavaju nedostatak autorica i njihovih djela te kritike općenito na njihov račun.

U radu ćemo pokušati pokazati kako hrvatske autorice vide i kritiziraju djela inozemnih autorica i u kojoj mjeri to čine u nekim od eminentnih hrvatskih književnih časopisa (*Republika, Kolo, Quorum, Književna smotra*). Rad bi trebao dati ili barem natuknuti odgovor zašto se od 200-injak autorica koje nabrajaju Gilbert i Gubar u svojoj knjizi *The Madwoman in the Attic* u kritici nalaze njih tek nekoliko.

Robert Hodel

Tko govori u romanu *Freelander* Miljenka Jergovića?

Na kraju svog života Karlo Adum objašnjava razlog zašto se ciriška bankovska šifra njegovog strica zove *Freelander* time da je Tadija Adum bio „apatrid u nastajanju, onaj kojega više neće biti, čovjek od zemlje slobodan, lutalica bez putnih papira, repa bez korijena“. Očigledno je da u tom odlomku iznad glasa glavnog junaka lebdi i glas auktorijalnog pripovjedača (odnosno autora). Kao da se sam autor osjećao kao Andrićevski „Levantinac“. Polazeći od ovakve intonacije moramo ponovo obratiti pažnju i na ona mjesta romana u kojima na prvi pogled prevladava polemički ili čak sarkastični ton pripovijedanja.

Iva Pleše

Epistolarnost na granicama disciplina

Posljednjih se godina pa i desetljeća, na globalnoj razini, u okviru disciplina kao što su povijest, antropologija, etnologija, sociologija, studiji pismenosti i sl., oblikuje i razvija istraživački interes za epistolarnost, korespondencije i korespondencijske prakse, teme koje su donedavno istraživački primarno bile vezane uz filološke discipline. No unatoč sve većem interesu za takve teme u okviru disciplina koje su tradicionalno vezane za neke druge teme i predmete istraživanja, korespondencija i dalje ostaje jednim od trajnih interesa književne teorije te osobito književne povijesti, a epistolografska istraživanja unutar filoloških disciplina imaju snažan utjecaj na istraživanja korespondencija i korespondencijskih praksi u drugim disciplinama, pa tako i na antropologiju/etnologiju i etnografiju pisanja i korespondencijskih praksi. Moja je nakana, kao istraživačice koja se primarno bavi etnografijom pisanja i korespondencije, oslikati suvremenu domaću filološko-istraživačku situaciju po pitanju epistolarnosti i korespondencijskih praksi te raspraviti moguće utjecaje na bavljenje korespondencijama u drugim disciplinama, osobito onoj antropološko-etnološkoj, kao i obrnuti proces u kojem istraživanja drugih disciplina utječu na filološko bavljenje navedenom temom.

Miroslav Artić

Tragička krivnja kao temeljni motiv u književnim tekstovima

U povijesti književnosti iscrpno je tematiziran fenomen krivnje, osobito tragičke krivnje, kao složeni uzročno-posljedični proces koji sadržajno u potpunosti zahvaća prozna zbivanja. Ishodišni književno-umjetnički tekstovi za literarno kritičku analizu krivnje u književnosti zapadnoevropskog kruga podrijetlom su iz mezopotamskog civilizacijskog bazena, a riječ je o drevnim mitovima o Gilgamešu, Edipu i Jobu.

Cilj je rada istaknuti literarna djela iz povijesti književnosti zapadnog kruga (*Kralj Edip*, *Dundo Maroje*, *Hamlet*, *Izabranik*, *Omerpaša Latas*) koja tematski obrađuju tragičku krivnju razlikujući se u pristupu i konstruiranju modela razrješenja tog kompleksnog problema. Zato je važno izdvojiti ishodišne točke s kojih se promatra to ključno pitanje čovjekove sudbine u izabranim naslovima. Na kraju nužno je pobrojati sličnosti i razlike analitičkog iščitavanja kako bi se mogla izvesti klasifikacija s obzirom na inovativnost i osobitost u literarnim obradama tragičke krivnje.

Mirela Šušić

Ambivalentna konstelacija arhetipa majke u trilogiji o Kurlanima Mirka Božića

Konstelacija arhetipa majke u svijesti pojedinca u bitnome određuje refleksiju vlastite vrijednosti i utječe na način oblikovanja identiteta pojedinca jer je doživljaj majke odnosno iskustvo djetinje pripadnosti jedan od najdubljih ljudskih osjećaja koji u bitnome određuju čovjeka. Naglašena prisutnost arhetipa majke u svijesti likova Trilogije o Kurlanima u bitnome odražava Božićevu sposobnost prikazivanja stanja njegovih junaka i junakinja bez obzira kojem stupnju značenjske hijerarhijske ljestvice pripadali. Ujedno se kroz ovaj arhetip očituje i stanje društva što ovjerava Božićev moderni književni postupak. Božićeva arhetipska predodžba majke donesena kroz ambivalentnu konstelaciju ovog arhetipa u njegovom pozitivnom i negativnom aspektu ovjerovljena je međusobno različitim ženskim likovima, a zajedno sa ženskim likovima u kojima se ogledaju arhetip supruge i arhetip ljubavnice rasvijetljuje suvremenost Božićeve književne koncepcije.

Elena Eror

Анализ невербального поведения в дидактической среде представителей русской и хорватской культур

В работе проводится сравнительный анализ невербального и паравербального поведения в дидактической среде представителей различных, хотя и родственных

культур: хорватской и российской. В качестве аналитического материала рассмотрены две видеозаписи, которые мы сравнили с точки зрения кинесики, проксемики, хронемии и паравербальной коммуникации.

Для чистоты эксперимента мы в качестве исследуемого образца взяли двух преподавателей, максимально схожих по ряду параметров: оба преподавателя - мужчины, имеют высшее техническое образование, преподают технические дисциплины весьма профессионально однородным аудиториям (инженеры и будущие инженеры).

На основании проведенного анализа можно предположить, что характерная разница в манере преподавания представителей двух культур обусловлена не только их личностными особенностями и внешними факторами, но и особенностями культурной среды, к которой каждый из них принадлежит.

Marina Radčenko

Разновидности языковой игры и возможности совмещения разноуровневых игровых приемов в массмедийном тексте (на материале русского и хорватского языков)

В настоящей работе проводится сопоставительный анализ наиболее распространенных приемов языковой игры в современных российских и хорватских средствах массовой информации, а также выявляются некоторые особенности реализации различных игровых приемов в двух родственных славянских языках. В современной лингвистике языковая игра рассматривается как вид лингвистического эксперимента, который предполагает осознанное отступление от строгой языковой нормы и проявляется на всех уровнях языка. В зависимости от того, какие языковые средства используются для создания игрового эффекта, выделяются различные виды языковой игры (фонетическая, словообразовательная, лексическая и т.п.). В работе анализируются примеры графической и словообразовательной игры, способы обыгрывания прецедентных феноменов, а также рассматриваются случаи одновременного использования нескольких игровых приемов в массмедийном тексте.

Irena Mikulaco

Temeljno nazivlje kaznenoga prava (usporedna analiza hrvatskoga i ruskoga kaznenopravnog nazivlja)

Ovaj rad bavi se temeljnim nazivljem kaznenoga prava i usporednom semantičkom analizom hrvatskoga i ruskoga kaznenopravnog nazivlja u Kaznenom zakonu i Zakonu o kaznenom postupku kao što su kazneno djelo / преступление; nužna obrana / необходимая оборона; krajnja nužda / крайняя необходимость; sila / сила; prijetnja / угроза; zakonita uporaba sredstava prisile / законное использование силы; krivnja: namjera i nehaj (svjesni i nesvjesni) / вина: умысел и неосторожность (сознательная и бессознательная); sudioništvo u počinjenju kaznenog djela / соучастие в преступлении; kazna / наказание, kaznena odgovornost / уголовная ответственность; sigurnosne mjere / меры предосторожности и обеспечения безопасности; istražni zatvor / следственная тюрьма i dr.

Usporedba terminoloških jedinica pokazala je da oblikovanje pravnoga nazivlja predstavlja složeni povijesni proces, kojeg određuje ne samo razvoj prava i pojedine njegove grane već i razvoj društva u cjelini te njegova interakcija s drugim pravnim sustavima. U posljednjih dvadesetak godina izrazito se mijenjalo i pravno nazivlje, osobito hrvatsko, zbog pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji i harmonizacije hrvatskoga zakonodavstva s europskim, pa je i nazivlje često prilagođavano novim uvjetima demokratizacije društva.

Marina Jajić Novogradec

Važnost strategijske kompetencije u ovladavanju ruskim kao stranim jezikom

Strategijska kompetencija kao jedna od sastavnica komunikacijske kompetencije važan je pokazatelj uspješnosti u ovladavanju stranim jezikom. Ona uključuje poznavanje verbalnih i neverbalnih komunikacijskih strategija koje se prizivaju kako bi se nadomjestili prekidi u komunikaciji do kojih je došlo bilo zbog ograničenja u stvarnom komunikacijskom događaju, bilo zbog nedostatne kompetencije u jednoj ili više komponenata komunikacijske kompetencije (Bagarić i Mihaljević Djigunović, 2007: 88). Stoga je bitno prepoznati, a uz to i osvijestiti upotrebu takve vrste kompetencije na nastavi stranog jezika kako bi, u našem slučaju, studenti lakše spoznali postupke koji im mogu olakšati proces ovladavanja jezikom. Bachman i Palmer (1996) opisuju strategijsku kompetenciju kao niz metakognitivnih strategija, podijeljenih na tri sastavnice: postavljanje cilja, procjenjivanje i planiranje. Imaju li studenti ruskog kao stranog jezika razvijenu strategijsku kompetenciju, odnosno mogu li procijeniti, isplanirati i postaviti zadane ciljeve u ovladavanju ruskim pokazat će rezultati upitnika koji su ispunjavali prema inventaru strategija učenja jezika. Rezultati upitnika pomoći će nam također da sagledamo proces ovladavanja ruskim jezikom s dva aspekta: procesa učenja i individualnih razlika studenata.

Željka Čelić i Tetyana Fuderer

Zarez u hrvatskome, ruskome i ukrajinskome – norma i praksa

Suvremena ruska i ukrajinska interpunkcijska norma zasnivaju se na strukturnom, semantičkom i intonacijskom trojednom načelu, dok je hrvatska interpunkcijska norma pretežito izgrađena na semantičkom ili logičko-semantičkom načelu. Semantičko načelo upotrebe interpunkcijskih znakova u hrvatskoj normi proizlazi iz određivanja rečenice kao semantičke i obavijesne jedinice ili, pak, iz svijesti o rečenici kao kontekstualno uključenoj veličini (pojedine gramatike određuju rečenicu u odnosu na diskurs). Trojedno načelo ruske i ukrajinske interpunkcije počiva na shvaćanju rečenice kao višenaspektne jedinice, koju određuje gramatičko, sadržajno i obavijesno ustrojstvo. Nasuprot ruskoj i ukrajinskoj interpunkciji, hrvatska interpretacija upotrebe zareza slobodnija je, što u pisanoj praksi uzrokuje brojna kolebanja. Različiti pristupi interpunkcijskoj normi uzrok su razlika u upotrebi zareza u trima jezicima.

Лариса Рацибурская

Проявления иноязычности в деривационных процессах современного русского языка

В условиях современных глобализационных процессов в экономике, политике, культуре наблюдается значительная активизация в современном русском языке иноязычных элементов, которые включаются в деривационные процессы.

Иноязычность в словообразовательных процессах проявляется в использовании аффиксов, аффиксоидов и производящих основ иноязычного происхождения, а также словообразовательных моделей, характерных для других языков. Среди иноязычных аффиксов наибольшую активность проявляют префиксы и префиксоиды греко-латинского происхождения. Неологический бум последних десятилетий способствовал вовлечению в деривационные процессы большого количества новых заимствованных слов в качестве производящих. Еще одним проявлением иноязычности в деривационных процессах стали словообразовательные модели, представленные агглютинативными структурами с препозиционной постановкой несогласованного определения типа бизнес-класс. Продуктивность данных моделей обусловлена возросшим влиянием английского языка. В деривационных процессах современного русского языка активизируются иноязычные элементы, актуальные для номинации и оценки определенных социокультурных реалий.

Ivana Pepić i Boris Bosančić

Prilog čitanju Deset Božjih zapovijedi (Dekaloga) u slavonskim katekizmima 18. stoljeća pomoću TEI standarda

Deset Božjih zapovijedi (Dekalog) jedan je od središnjih dijelova katekizma kao književne vrste koja je imala važnu ulogu u kršćanskoj vjerskoj pouci. Bogata katekizamska literatura obilježila je slavonsku književnu kulturu 18. stoljeća te utjecala na oblikovanje religijskoga i kulturnog identiteta. Bitne značajke Dekaloga su univerzalnost, sveobuhvatnost, ali i nezastarivost te prilagodljivost. Potonje obilježje ukazuje na dinamičku dimenziju zapovijedi koje su se uvijek iznova prilagođavale aktualnim vjerskim, društvenim i političkim prilikama. Uzimajući u obzir upravo dinamički karakter Dekaloga, u radu se pokušava prikazati usporedno čitanje Božjih zapovijedi u deset katekizamskih tekstova iz korpusa slavonske osamnaestostoljetne književnosti čiji su autori: M. A. Relković, A. Kanižlić, I. Grličić, Đ. Rapić, E. Pavić, J. Lipovčić, A. Bačić, A. J. Turković, J. Mulih i I. Velikanović. U tom čitanju korišten je TEI standard kao najrašireniji standard za označavanje teksta u području digitalne humanistike. Pokazano je kako je TEI standard pogodan za sortiranje teksta zapovijedi prema bibliografskim podacima i tipološkim odrednicama, usporedbu jednakog ili sličnog teksta zapovijedi te kreiranje poveznica na rječnik posebnih izraza koje se javljaju u zapovijedima.

Petar Vuković

Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika kao organizirano upravljanje jezikom

Teorija upravljanja jezikom poststrukturalistički je pristup problematici jezične regulacije koji je nastao potkraj 1980-ih kao svojevrsan korektiv teorije jezičnoga planiranja. Za razliku od jezičnoga planiranja, polazi od pretpostavke da nijedna intervencija u jezik nije vrijednosno neutralna, nego zastupa partikularne interese i ideologije, pa je to i potrebno uzeti u obzir. U sklopu ovoga pristupa razlikuju se dva oblika upravljanja jezikom: jednostavno i organizirano. Jednostavno je upravljanje ograničeno na razinu pojedinca i pojedinoga govornoga čina i u osnovi ga čine osviješteno praćenje proizvodnje vlastitoga iskaza i njegovo eventualno korigiranje. Organizirano upravljanje ima širi doseg, provode ga važne društvene institucije i pod izravnijim je utjecajem dominantnih ideologija. U ovom prilogu analizira se rad Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika kao oblika organiziranoga upravljanja jezikom. Glavni su predmet analize pritom dokumenti o radu Vijeća objavljeni u posebnom broju časopisa *Jezik* (2-3, 60, 2013). U skladu s postavkama teorije upravljanje jezikom, analiza se usredotočuje na stav prema jednostavnomu upravljanju koji u djelovanju Vijeća

dolazi do izražaja, na način na koji Vijeće svoje djelovanje društveno legitimira te na odnos Vijeća prema ideologijama i interesima koji njegovo djelovanje uokviruju.

Josip Miletić

Poznavanja dijalektnih riječi učenika usmjerenja prodavač

U radu se donose rezultati istraživanja provedenoga s ciljem utvrđivanja poznavanja dijalektnih riječi učenika usmjerenja prodavač. Istraživanje smo proveli u trima razredima Trgovačke škole u Splitu i trima razredima Srednje škole Vrbovec. Sto pedeset tri su učenika odgovarala na anketna pitanja. Učenicima je u splitskoj školi bilo ponuđeno sto riječi koje su uobičajene u Prigorju i Slavoniji, a u vrbovečkoj su školi učenici trebali prepoznati sto riječi koje su uobičajene u Dalmaciji i Slavoniji.

Nastojali smo za svaki razred što preciznije odrediti koliko je svaki učenik prepoznao riječi iz drugih hrvatskih regija. Izračunali smo prosječan broj prepoznatih riječi za svakog učenika u svim razredima, postotak riječi u testu koje nije prepoznao ni jedan učenik, a zatim smo u nastojanju određenja realnijeg odnosa prepoznatih i neprepoznatih riječi ustanovili: koliko je učenika prepoznalo svaku riječ i koje je riječi prepoznalo najviše učenika. Usporedbom učeničkih odgovora željeli smo riješiti istraživačku dvojbu: izražavaju li se učenici na hrvatskome jezičnom standardu ili u njihovu izražavanju prevladava dijalekt.

Analiza je neprijeporno pokazala da učenici uglavnom prepoznaju izrazito mali broj riječi iz drugih hrvatskih regija. Međutim, treba osobito istaknuti da su učenici Trgovačke škole Split u prosjeku prepoznali gotovo tri puta više riječi od učenika Srednje škole Vrbovec. Vrbovčani se uglavnom služe jezičnim standardom, a Splitsani češće odgovaraju na dijalektu. Uzroke pronalazimo u indolentnosti predmetnih nastavnika u Dalmaciji koji ne vode dovoljnu brigu o hrvatskome jezičnom standardu. Naravno, riječ je o nastavnicima koji nisu zaduženi za nastavni predmet Hrvatski jezik, što su nam jasno potvrdili nastavnici hrvatskoga jezika s kojima smo razgovarali tijekom istraživanja u skladu s polazišnim istraživačkim planom.

Posebno smo zamolili učenike za opis prepoznatih riječi, uz ispriku da nije dovoljno samo navođenje sukladnoga sinonima. U tu svrhu smo predvidjeli usporedbu odgovora "cijelom rečenicom" s odgovorima "jednom riječju", koja bi trebala omogućiti utvrđivanje znanja, sposobnosti ili eventualnih umijeća učeničkog izražavanja. Došli smo do vrlo zanimljivih rezultata u Trgovačkoj školi Split, nakon čega smo zaključili da je najbolje izražavanje jednom riječju i cijelom rečenicom u prvom razredu, a pogoršava se u drugom i trećem razredu. U Srednjoj školi Vrbovec također su najbolje rezultate ostvarili učenici prvoga razreda.

Tomislav Levačić

O morfemskom statusu prefiksoida u suvremenom ruskom jeziku

U radu se analizira problematika određivanja morfemskog statusa prepozitivnih elemenata složenica koji imaju prijelazni karakter između korijena i prefiksa. Kontrastiraju se karakteristike po kojima su ovakvi komponenti složenica bliski korjenovima s razlikovnim obilježjima po kojima imaju zaseban morfemski status. Cilj je prikazati i opisati njihova strukturna i semantička svojstva, te kriterije po kojima ih se može razlikovati od afikslnih morfema i korijenskih sastavnica složenica. Pristup rada ima sinkronijski karakter i zasniva se na morfemskoj analizi koja se bavi formalno-strukturnim obilježjima morfema. Razmatraju se terminološke razlike iz različitih perspektiva ovoj problematici iz ruske lingvistike, te predložena rješenja kojima se pokušava odrediti karakter i položaj ovakvih prijelaznih jezičnih jedinica. Posebna pozornost posvećena je internacionalnim komponentama grčkog i latinskog podrijetla koje u složenicama imaju vezani karakter. Pitanju prikladne klasifikacije prefiksoida pristupa se na temelju pretpostavke da bi se razlike između prefiksoida trebale kvalificirati ovisno o stupnju njihove morfologizacije.

Petar Karavlah

Tipologija najučestalijih grešaka pri prevođenju s ruskog

Pri prevođenju se kod različitih jezičnih parova često kod početnika pojavljuju i ponavljaju tipične greške koje proizlaze iz razlika ili sličnosti između dva jezika. Primjerice, greške koje se pojavljuju pri prevođenju s ruskog na hrvatski će zbog srodnosti ta dva jezika biti drugačije prirode nego kada se prevodi s jezika koji je udaljeniji od hrvatskog, kao što su engleski ili njemački, što uvjetuje i posebnu metodiku podučavanja prevođenja. Tako su jedna od najučestalijih zamki za prevoditelje početnike s ruskog takozvani lažni prijatelji – leksemi koji u oba jezika imaju isti ili sličan oblik, no nešto drugačije ili ponekad sasvim suprotno značenje. U radu ćemo nastojati predstaviti tipologiju grešaka pri prevođenju s ruskog na hrvatski oslanjajući se na iscrpan materijal studentskih prijevoda stručnih tekstova iz širokog raspona područja – novinarstva, turizma, prava, tehnike, itd. Time ćemo pokazati ne samo posebnosti prevođenja s ruskog, već i sumirati iskustva prevođenja studenata koja bi mogla biti korisna budućim generacijama.

**SEKCIJA B – HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST ZADARSKOGA PODRUČJA U
17. ST.**

Amir Kapetanović

Dijastratične i dijafazične varijacije u jeziku zadarsko-šibenskoga kruga u 17. stoljeću

Od 17. stoljeća književna čakavština prestaje biti prestižni hrvatski književnojezični varijetet. Unatoč malenom broju književnih uspješnica i pisaca iz zadarsko-šibenskoga kruga u 17. stoljeću (npr. Baraković, fra Ivan od Zadra, Tanzlingher Zanotti, Mrnavić, Vrančić, Armolušić) čakavština se nije prestala rabiti, zadržava se nadalje osobito čvrsto u izražavanju koje pripada nižim stilskim registrima (npr. isprave, matice vjenčanih i krštenih, različiti zapisi), i koje oblikuju određeni sociokulturni uvjeti. Stoga će se u prinosu na temelju reprezentativnih diferenciranih primjera jezične uporabe u tom krugu iz 17. stoljeća pokušati ocrtati što jasnija slika (raspon) dijafazičnih (jezični stilovi/registri) i dijastratičnih (sociokulturnih) varijacija.

Teodora Vigato

Scenska izvođenja Judite u zadarskom okruženju

Dramski motivi starozavjetne udovice Judite izvodili su se u Zadru više puta: jedanput potkraj 17. stoljeća prema tekstu anonimnog autora pod nazivom *Komedia od Judite* i drugi put potkraj 20. stoljeća prema predlošku Tonka Maroević koji je prilagodio Marulićevu *Juditu* scenskom uprizorenju. I dok je *Komedia od Judite* iz 17. stoljeća dio dramske književnosti, a povijest zapadnjačkog kazališta je povijest dramske književnosti, izvođenje Judite potkraj 20. stoljeća može se promatrati kao scenski čin. Autorica ovog članka se udaljava od pravocrnog pristupa pojednostavljenih uzročno-posljedičnih veza koje nude linearne povijesti kako bi mogla odgovoriti na pitanje zašto se pobožna igra iz 17. stoljeća koja po vremenskoj korespondenciji odgovara baroku, ali po dramskoj svijesti mediavalnom teatru, izvodila u Zadru i njezinim otocima i zašto se u Zadru izvodila *Judita* kao lutkarska predstava krajem 20. stoljeća. Tekst/predstavu promatra kroz zadarsko društveno, političko i socijalno okruženje, a interdisciplinarni pristup ovim tekstovima/izvedbama i prihvaćanje nelinearne povijesti kazališta omogućuje autorici poveznicu Zadra sa svim ostalim tekstovima/predstavama.

Marko Dragić

Fakcija i fikcija u bugarščici *Majka Margarita*

Autor je rad komponirao od tri poglavlja. U poglavlju *Bugarščice* govori se o toj vrsti poezije koja je zapisana samo kod Hrvata. Neki znanstvenici te pjesme pripisuju i/ili srpskoj književnosti, ali o tome do sada nema relevantnih dokaza. Te su pjesme nastajale u 15., 16.

17. i 18. stoljeću. Kapitalno djelo Jurja Barakovića je spjev u trinaest pjevanja, *Vila Slovinke*. Najveću estetsku vrijednost u tom djelu ima bugaršćica *Majka Margarita* koju je Juraj Baraković ukomponirao u osmo pjevanje *Vile Slovinke*. *Majka Margarita* je jedna od najljepših bugaršćica u kojoj majka Margarita na zadarskoj kapiji tuguje za sinom Ivanom i bratom Petrom koji su otišli u rat protiv Turaka. Tješila ju je vila Slovinke. Sin i brat nisu se vratili – poginuli su.

Četiri stoljeća nakon nastanka toga djela dvojbe su još uvijek da li je Baraković zapisao ili napisao bugaršćicu *Majka Margarita*. Dvojba je i koliko je ta pjesma autobiografska. Sudbina *Majke Margarite* reprezentira četrnaest stoljetne sudbine neizbrojivih znanih i neznanih Hrvatica. Stoga je ta bugaršćica nadahnućem ne samo književnicima nego i drugim umjetnicima.

Marijana Horvat

Tanzlingherovi prinosi rječotvorju

U radu će se analizirati imenične složenice, sraslice i sufiksarne izvedenice iz hrvatskoga stupca Tanzlingherova trojezičnoga rječnika. S obzirom na to da nije uvijek moguće jednoznačno razlikovati složenice od sraslica ili obratno, razmotrit će se i neka bitna teorijska pitanja iz područja tvorbe riječi te dati jasna tumačenja i razgraničenja prema kojima će odabrani primjeri biti opisani. Kako je sufiksarna tvorba najplodniji tvorbeni način u imenica, a velik broj tih izvedenica star i očekivan, posebna će se pozornost posvetiti raščlambi Tanzlingherovih novotvorenica te situacijama u kojima određene sufikse nalazimo u posebnim ostvarajima. Također će se ukazati i na tvorenice nastale prilagođivanjem stranoga modela, talijanskoga i latinskoga, kao i na odnos motiviranih i nemotiviranih riječi sa stajališta povijesne i suvremene tvorbe. Analizirani će se primjeri određivati prema potvrđenosti, prije svega u odnosu na potvrde u Rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU.

SEKCIJA C – VODE U KNJIŽEVNOSTI I JEZIKOSLOVLJU

Anita Bartulović, Linda Mijić

Leksemi iz semantičkog polja „voda“ u spisima srednjovjekovnog zadarskog notara Petra Perenčana

Spisi srednjovjekovnoga zadarskoga notara Petra pok. gospodina Ačona de Lemicitis zvanog Perenčan iz Padove (1361. –1392.) najvećim su dijelom neobjavljena arhivska građa. Njegovi

su neobjavljeni notarski spisi sadržani u četiri buste na 4330 folija, a čuvaju se u Državnom arhivu u Zadru, dok su kaptolski spisi na 49 folija iz Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu kao i 52 isprave objavljeni u Diplomatičkom zborniku Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Svi su oni pisani latinskim jezikom, ali se u njima uz latinske pojavljuju i slavenski leksemi. U radu se analiziraju apelativi i onimi (tj. toponimi s područja zadarskoga distrikta i izvan njega te antroponimi) koji pripadaju semantičkome polju „voda“ ekscerpirani iz korpusa utemeljenog na navedenoj arhivskoj građi. Analizom konkordancija utvrđuje se kontekst uporabe pojedinih leksema, koja je odraz govora zadarske komune u 14. stoljeću.

Ante Periša

Vode u Bibliji – filozofsko-jezični aspekt

Voda je jedan od temeljnih fenomena u čovjekovom životu. pa ne čudi da ima silno veliku i stvarnu i simboličku vrijednost za čovjeka. Ne samo da je čovjekovo tijelo prožeto vodom nego, po miletskoj školi, čak i čovjekova duša sadrži vodu („humor“), a prema C. G. Jungu ona je jedan od arhetipova, prasluka nesvjesnoga u čovjekovoj duši. U grčkoj je kulturi voda jedan od četiri osnovna elementa od kojih je kombinacijom stvoreno sve što postoji. U Bibliji pak samo stvaranje svijeta započinje scenom u kojoj Duh Božji lebdi nad vodama pustoši i praznine (tohu va bohu /kaosa, ništavila) da bi već drugi dan stvaranja (odmah nakon iskonskoga bljeska svjetlosti) Bog odvojio vode od voda. Vode u Bibliji donose život, ali i smrt (potopne vode...). A važnom se pokazuje i njihova uloga čišćenja (i tijela i duha). Moglo bi se dapače reći da su život, smrt i čišćenje tri temeljne funkcije vode u Bibliji. Stoga su i frazemi, jezične slike i metafore prvenstveno prožete tim fundamentalnim iskustvima vode. Ovdje ćemo se osvrnuti na nekoliko jezičnih slika u kojima se snažno tipološki pokazuju upravo ova iskonska iskustva vode u biblijskom tekstu.

Ante Topčić

Mitska i prirodna voda u Tkonskom zborniku

Polazeći od toga da je voda jedan od osnovnih četiriju elemenata tradicionalnog svijeta, da predstavlja jednu od elementarnih moći, osnovnu supstancu života i da je toliko sveprisutna, pa time postala i neprimjetna, autoru se važnim čini otkriti koliko joj se pažnje i zbog čega mora posvetiti kada je riječ o Tkonskom zborniku – glagoljskom kodeksu s početka XVI. st. Budući da taj u sebi sadrži bogatstvo štiva, kako religioznoga, tako i svjetovnoga karaktera, u kojima je svoje mjesto i motivsku obradu našla i voda, bila ona zastupljena u svojoj osnovnoj

pojavnosti, ili u raznim oblicima kao što su mora, jezera, rijeke, izvori, bunari, oblaci, kiše, rose i sl., autor je uvjeren da će pomnom analizom opisa vode unutar tih tekstova omogućiti uvid u važnost koju je ona imala u životu srednjovjekovnog čovjeka. Pažnja će se, a to je razumljivo, jer je riječ o srednjovjekovnim poimanjima svijeta, više usmjeriti na to kakvo je mitsko, pogansko, magijsko, ali i religiozno značenje vodi pridavao čovjek toga doba.

Tanja Kuštović

Nazivi za vode u hrvatskoglagoljskim srednjovjekovnim tekstovima

Hrvatskoglagoljska tekstovna baština opsežna je i prilično raznolika po sadržaju pa može poslužiti kao korpus za različita istraživanja. U ovoj prilici istraživala sam nazive za vode. Kad govorimo o liturgijskim glagoljičnim tekstovima, uglavnom je riječ o nazivima koje možemo pronaći u Novom zavjetu s obzirom na to da su te tekstove glagoljaši sustavno prevodili, a zapisani su u misalima, evanđelistarima, brevijarima. Od neliturgijskih tekstova koji uključuju nazive za različite vrste voda (more, rijeka, jezero, vrutak, potok, lokva) u proučavanje su uvršteni različiti funkcionalni tekstovi. To su u širem smislu beletristički tekstovi koji pripadaju prijevodnoj književnosti zapadnoeuropskoga kulturnoga kruga a zapisani su u Petrisovu zborniku (1468), Oxfordskom zborniku (15.st.) i dr., te prvo hrvatsko historijsko djelo Knjižice od žitiê rimskih arhierêov i cesarov (1531). Svi oni donose nazive voda koje bismo mogli nazvati svjetski poznatim vodama. Pravni tekst Razvod istarski (1325) izvor je za proučavanje naziva hrvatskih voda na istarskom području iz razdoblja srednjega vijeka. U radu će se pretežno fonološki analizirati nazivi za vode te će se pokušati ustanoviti kakvog su oni postanka.

Milenko Lončar, Teuta Serreqi Jurić

Porfirogenetovo Tamno more: Baltičko ili Crno?

De administrando imperio, djelo Konstantina VII. Porfirogeneta, bizantskog cara iz 10. st., neobično je vrijedno kao temeljan izvor za poznavanje i proučavanje najranije povijesti hrvatskog naroda. Pritom su nam najdragocjenija tri poglavlja – 29., 30. i 31. – u kojima je prikazana povijest Hrvata i Srba te geografski opis područja naseljenih pod njima. 31. poglavlje, posvećeno samo Hrvatima, u svom posljednjem odlomku donosi opis Bijeke Hrvatske, gdje se ona prostorno smješta 30 dana hoda od mora koje se naziva "Tamnim". Dosadašnja su istraživanja bila podijeljena oko toga, krije li se pod imenom "Tamno more" Crno ili Baltičko, no u ovom će radu biti iznesene neke nove spoznaje koje nas dovode do zaključka kako je Porfirogenet pod "Tamnim" podrazumijevao Baltičko more.

Ivica Mataija

Odraz vodnih imenica u ličkoj ojkonimiji

Lički se krajobraz kroz povijest mijenjao, značajne šumske površine povlačile su se pred obradivim površinama, vode koje su često plavile lička krška polja regulacijom su usmjerene u kontrolirane tokove, a lička naselja koja su podizana uz vode, slijedom povijesnih okolnosti, često su nestajala ili mijenjala svoja imena. Značaj voda u Lici ogledao se u njenom gospodarskom, prometnom, obrambenom, kulturnom, jezičnom i religijskom životu utječući na najvažnije segmente njenog regionalnog identiteta koji svoj odraz pronalazi i na razini horonima, etnonima, hidronima i naravno ojkonima. Lička jezična nadslojavanja, kao posljedica povijesnih migracija stanovnika, dovela su do osobite toponomastičke stratigrafije. Cilj je ovoga rada, na dijakronijskoj razini, osvijetliti značaj voda i vodnih imenica na etoilogiju imena ličkih naselja. Na primjerima suvremenih, ali i povijesnih ojkonima bez kontinuiteta pokazat će se osobitosti motivacijske, strukturne i stratifikacijske klasifikacije ličke ojkonimije.

Šimun Musa

Vlado Pavlović – pjesnik vode

U pjesništvu V. Pavlovića naglašena je usudna okrenutost na putovanje koje nezaustavljivo teče vazda u nove predjele. To putovanje posve nesigurno, puno zebnje i očaja odvija se na vodi značeći, zapravo, egzistiranje kroz modele traženja i borenja, dakle dokazivanje esencije činima trpljenja. Pjesnički je subjekt zapučen nesigurnom putovima vode, a oni su u nedogled pruženi te se doživljuju nesavladivima, zastrašujućim i pogubnim. To putovanje, dano u prokletstvu svoje aporičnosti, mora se podnositi jer nema drugog izlaza. V. Pavlović je pjesnik vode i ona se javlja u gotovo svim njegovim pjesmama u različitim pojavnim oblicima ili se pak voda priziva – asocira različitim korelativima. U središtu plovidbe je Mediteran kao raskrižje, središte i susretište svjetova i kultura Pavlovićevim pjesmama dojmljivo predstavljen kolijevkom ljepote, etike i znanja.

Sanja Grakalić Plenković

Poetika vode u *Pjesmama Vladimira Vidrića*

Lirski opus Vladimira Vidrića karakterizira pjesnika uskog kruga motiva. Nezaobilazni u interpretaciji upravo u svojoj malobrojnosti, odsjaj su Vidrićeva poetičkog svjetonazora. Interpretacijom Vidrićeva omiljena motiva vode rad nudi jedno od tumačenja pjesnikovih

estetičkih, semantičkih i poetičkih izričaja. Fenomenom vode Vidrić izriče nekoliko semantičkih krugova (voda kao metafora za zlu slutnju, vrijeme, san, smrt, život). Voda se pojavljuje u nekoliko formi (vode, suze, valovi, kaplje, rosa), izražavajući dramatičnost, neizvjesnost, kontrast prirodnog i artificijelnog, kao dio secesijske dekoracije ograđenog dekorativnog prostora (čša, amfora, bunar) ili u funkciji estetizacije kao pejzažni motiv. S obzirom na to kako se ostvaruje fenomen vode, Vidrićeve poetičke preferencije mogu se definirati kao secesijske, impresionističke i simbolističke.

Slavija Kabić

Voda kao mitski, vjerski i politički znak u trilogiji *Sunce na pola puta* Emine Sevgi Özdamar

U istanbulsko-berlinskoj trilogiji *Sunce na pola puta* (2006) njemačko-turske književnice Emine Sevgi Özdamar (rođ. 1946) ja-pripovjedačica tkâ svoju životnu priču od vremena prije rođenja, promatrajući vanjski svijet iz majčine utrobe, do svojih ranih tridesetih godina (1946. – 1978.). U njezinu životu između rodne Malatyje, Istanbula i Berlina, između patrijarhalnog društva, tradicije, vjere i običaja, s jedne strane, i modernosti Zapada s druge, značajnu ulogu imaju motiv i tema vode. Pripovijedajući o rijeci (npr. o Eufratu) i morima (o Mramornom moru, Bosporskom tjesnacu, Zlatnom rogu), o kiši ili ritualnom pranju ova bezimena junakinja u vodi vidi mitski i vjerski, ali i politički znak (svetinju, blagoslov, izlječenje, kaznu, grijeh, prijateljstvo i neprijateljstvo, zavičajnost, tuđost). Preko vode u mitu, religiji i društveno-političkoj stvarnosti Turske i Njemačke E. S. Özdamar piše o mladoj ženi, razapetoj između dva svijeta, i njezinoj potrazi za identitetom.

Julijana Matanović

Pored vode raste javor

Rad bi se temeljio na čitanju romana Josipa Mlakića. U fokusu bi se posebno našli romani *Živi i mrtvi*, *Most na kraju svijeta* i *Psi i klaunovi*. Imenovanje prostora (Crne vode), san o gradnji mosta (temeljen na iskustvu proze Ive Andrića) te izlivanje rijeke, snažna su mjesta Mlakićeve proze. Voda je uvijek povezana s predratnim ili postratnim stanjem. Uz motiv snijega i vatre, ona predstavlja stalno mjesto pripovijedanja pisca čiji je opus postao nezaobilaznim dijelom i hrvatske suvremene književnosti.

Mirna Sindičić Sabljo

Izleti na Seineu u tekstovima Guya de Maupassanta i Émilea Zole

Razvoj željezničke mreže u drugoj polovici 19. stoljeća omogućio je Parižanima niže srednje klase, koji ne posjeduju imanje na selu, da neradne dane provedu na izletima u okolici grada. Mjesta uz rijeku Seineu, poput Asnièresa, Argenteuila, Sèvresa, Chatoua, Louveciennesa ili Bougivala, postala su omiljena destinacija za razonodu Parižana izmorenih životom u velegradu. Nedjelje su provodili u dokolici i prakticiranju različitih oblika razonode (šetnje, veslanja, jedrenja, plesanja u restoranima smještenim uz rijeku itd.). Izleti na Seineu česta su tema u književnosti druge polovice 19. stoljeća u Francuskoj. Namjera ovog rada analizirati je reprezentacije izleta na Seineu u okolici Pariza u novelama Guya de Maupassanta i romanima Émilea Zole. Izleti na obale rijeke promatraju se kao književne reprezentacije društvene prakse, potom u sklopu dinamičnog i komplementarnog odnosa velegrada i njegove okolice te kroz intermedijalni odnos koji uspostavljaju sa slikama Claudea Moneta, Augustea Renoira, Alfreda Sisleya, Camillea Pissarroa i Gustavea Caillebottea.

Mirna Brkić Vučina

Motiv vode u usmenim narativima Hrvata u Bosni i Hercegovini

Terenski istražujući i zapisujući relativno slabo proučenu usmenu književnost i kulturnu tradiciju Hrvata na području Bosne i Hercegovine, možemo zaključiti da su još uvijek živa tradicijska vjerovanja i običaji, kao i usmenoknjiževni narativi od bajki preko iznimno zastupljenih predaja do legendi. U tom kompleksnom sklopu značajno mjesto zauzimaju narativi povezani temom vode – brojne etiološke predaje o jezerima, rijekama, izvorima, mitološke predaje o vilama koje obitavaju u/uz vode do tradicijskih vjerovanja o vodi, o njezinoj čudesnoj, iscjeliteljskoj i tajnovitoj moći. Autoricu u ovom radu u prvom redu zanimaju suvremeni narativi koji se i sada kazuju među Hrvatima u Bosni i Hercegovini, a koji su povezani motivom vode.

Sabira Hajdarević

„Vodena“ metaforika u službi erotike u grčkoj fikcionalnoj epistolografiji

Grčka fikcionalna epistolografija javlja se tek od 2. st. n. e., a do nas su došle samo četiri zbirke ljubavnih pisama relativno malena opsega: Alkifronova, Elijanova, Filostratova i Aristenetova. Odlikuju se bogatom i raznovrsnom metaforikom, koja je dijelom bila i nužna –

odabir teme nalagao je i erotiku, ali konvencije žanra (utjecaj retorike) isključuju eksplicitnosti.

Namjeravam prikazati zastupljenost slikovitih izraza koji su u službi opisa erotskoga, a potječu iz sfere voda. Vezani su uz ribolov (udice, prinošenje mamca), plovidbu (lađa u oluji), vodu kao prirodnu silu (preplavljenost osjećajima, uporno zavođenje kao kap što dubi stijenu), konzumaciju vode (seks kao utaženje žeđi, žeđ kao seksualna frustracija u starosti), vodu kao sredstvo za gašenje požara (smirivanje strasti) i sl. Pokazat ću širinu dijapazona značenja koje izrazi iz ove sfere poprimaju (zaljubljenost, zavođenje, predigra, seksualni čin), provjeriti im kontekst pojavljivanja, tj. u kolikoj su mjeri neobični ili očekivani (npr. odvija li se radnja uz vodu, jesu li korespondenti ribari ili pomorci itd.) te jesu li otprilike podjednako zastupljeni u zbirkama (što sam očekivala, s obzirom da se podudaraju teme, zanimanja korespondenata i aktera, mjesta radnje i sl.).

Katarina Frljužec i Marija Perić

Valovi kao jezični izraz emocija

U ovom radu istražiti će se jezični izrazi za emocije koji u sebi sadrže leksem val u hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku. Cilj ovoga istraživanja je ispitati uz koje se lekseme pojavljuje leksem val u jeziku te jezične izraze koji izražavaju emocije. Korpus istraživanja činit će tri novine koje ćemo istražiti i usporediti: njemački *Die Zeit*, engleski *The Spectator*, te hrvatski *Jutarnji list*, tj. njihova *online* izdanja. Pretraživanjem arhiva pronaći ćemo konstrukcije s rječju val odnosno Welle i wave. Te ćemo primjere potom analizirati i usporediti. Istražit ćemo učestalost pojavljivanja u pojedinom jeziku, te vrstu emocija koje ti jezični izrazi izražavaju, koriste li se više pozitivne ili negativne emocije u kontekstu s valom, te razlikuju li se takvi jezični izrazi u navedenim jezicima.

Teorijski okvir prema kome se temelji ovaj rad je evaluacijska teorija koju su razvili Martin i White (2005). Njihova teorija se temelji na tekstnoj analizi a sastoji se od kategorija afekta, suda i procjene. U ovome radu opisat će se kategorija afekta te faktori prema kojima se utvrđeni jezični izrazi mogu klasificirati. Nakon analize novina usporedit će se sličnosti i razlike triju jezika.

Marta Džaja i Adrijana Vidić

„I koliko ljubavi... O, začarano jezero!": jezersko i riječno u dramama A. P. Čehova

Dramski tetraptih A. P. Čehova, koji ga je pored prozaika učinio velikim dramatičarem, izrazito je prostoran. Nerijetko je istican utjecaj provincijske pustoši, izoliranosti,

eksterijernosti i interijernosti pojedinih činova na dramsko zbivanje, a u tri se naslova, u obliku neuspjelog ili uspjelog pokušaja, odvija i otimanje posjeda na kojem se drame odvijaju, što kulminira središnjom temom Višnjika. Također, svaka je drama smještena u neposrednu blizinu ili u okrug u kojem postoji neka vodena površina, rijeka ili jezero. Iako se jezero u *Galebu* prema didaskalijama vidi samo u drugom činu, o njemu se nerijetko govori, obitavalište je motiva naslova i glavnog simbola drame, a jedan od junaka ga proglašava začaranim i uzrokom pretjerano sentimentalnog ponašanja junaka. Takvo je ponašanje zbog pojave „rusalke“ karakteristično i za imanje na kojem se odvija druga „jezerska“ drama, *Ujak Vanja*. U preostalim dramama, smještenim pored rijeka, izraženije su kontemplacije o povijesnim promjenama te različite dislokacije junaka, što se može dovesti u vezu sa simboličkim potencijalom rijeke. Ovim radom pokušat će se istražiti uloga vodenih površina u Čehovljevim dramama na razini mogućeg simboličkog utjecaja jezera i rijeka na dramsko zbivanje, ali i opće povezanosti vode s drugim simbolima, imenovanjem i intertekstualnošću.

Rafaela Božić i Antonia Pintarić

Lingvističko-semantičke karakteristike voda u ruskoj bajci

Ono što je znanost dokazala – da je život počeo u vodi i da ovisi o njoj – čovječanstvo je, manje ili više svjesno, znalo od samih početaka. Voda, kao jedan od četiri osnovna elementa iz kojih nastaje sva materija, prisutna je u gotovo svim mitovima o postanku. Stoga nije začudno da je voda usko povezana uz koncept života, bilo kao njegov izvor i temelj ili sila koja ga okončava. Snaga motiva vode jest u njegovom potencijalu za krajnosti, potencijalu koji nerijetko dovodi do pripisivanja magičnih svojstava vodi. Kao dio usmene književnosti koja seže do samih početaka ljudskog postojanja, bajka se oduvijek temeljila na nastojanjima da se kompleksnost svijeta reducira pomoću formula magičnog. Voda ne izmiče tome pravilu. Svojim ću radom nastojati pokazati kako jezična sredstva pridonose izražavanju simbolizma i očuvanju sustava značenja voda u ruskoj bajci. Prikazat ću i kako se semantičke karakteristike voda odražavaju u bićima koja se vežu uz njih ili dolaze u dodir s njima. Analiza će se temeljiti na narodnim ruskim bajkama sakupljenim u zbirci Aleksandra Afanaseva.

Geriena Karačić

O čistoj i pitkoj vodi iz lingvističke perspektive

Na temelju hrvatskog nacionalnog korpusa istražuje se koji se pridjevi, glagoli i imenice pojavljuju u leksičkom polju vode te koje su njihove učestale veze. Provodi se kvantitativna i kvalitativna analiza leksičkog kombiniranja riječi s posebnim naglaskom na analizu

kolokacija. Analiza leksičkog polja vode prvi je dio istraživanja koje će se u drugoj fazi usporediti s rezultatima analize njemačkog leksika na ovu temu te poslužiti prevoditeljima i osobama kojima je hrvatski drugi ili strani jezik kao priručnik i glosar pri pisanju i prevođenju tekstova na temu vode.

Barbara Vodanović, docent

Kako se mijenjala voda. Interpretativno-semantičko čitanje.

Opis bilo kakvoga sadržaja temelji se na interpretativnom postupku, tj. na nizu postupaka koji nam omogućavaju da u nekom tekstu iščitamo jedno ili više značenja. Rastierovim modelom interpretativne semantike (F. Rastier, *Sémantique interprétative*, 1987. i kasnije), moguće je opisati izmjene semantičkih struktura, tzv. semantičkih tema, te promjene što su se dogodile na dominantnoj temi, (cf. topic) unutar nekog teksta.

Ovdje predlažemo pokazati što se događa s formom sadržaja (tzv. semantičkom molekulom) oprimjerenom terminom voda uslijed izmjena izotopija (generičke teme) u pojedinim pjesmama nekolicine antologijskih hrvatskih pjesnika 20. i 21. stoljeća kao što su: Josip Pupačić (*Otkad je zima pala u horizont*), Vesna Krmpotić (*Djetetu u utrobi*) i Tonko Maroević (*Slijepo oko*, 5).

Ivana Lončar i Josipa Mušura

Voda, kiša, rijeke i mora u španjolskoj frazeologiji i paremiologiji

Španjolska frazeologija u širem smislu (Corpas Pastor 1996) obuhvaća tri temeljne sfere frazeoloških jedinica: kolokacije (colocaciones), lokucije (locuciones) i formule (fórmulas) te paremije (paremias). Pojam lokucije kao „čvrste kombinacije riječi koja funkcionira kao određena vrsta riječi“ u hrvatskoj je frazeološkoj terminologiji izjednačen s frazemom, dok se u paremiološke jedinice ubrajaju poslovice (refranes), poslovice poznatog porijekla (proverbios) ili citati (citas), maksime (máximas), aforizmi (aforismos) i drugi oblici. Ostavivši ovu raspravu po strani, u ovome ćemo radu nastojati prikazati frazeološke i paremiološke jedinice sa sastavnicom VODE [VODA; KIŠA; RIJEKA, MORE, OCEAN] u suvremenom španjolskom jeziku, točnije, u njegovu europskom, tzv. poluotočnom varijetetu, s posebnim osvrtom na tzv. *frase proverbial* („poslovičnu izreku“), paremiološku jedinicu koja se odlikuje sintaktičkom autonomijom, a nalikuje i rečeničnim frazemima i poslovicama poznatog ili nepoznatog porijekla pa se nalazi na razmeđu frazeologije i paremiologije. Korpus navedenih frazeoloških jedinica, s ciljem provjere koherentnih mehanizama

frazeološke tvorbe, metodološki će se obraditi na temelju ikoničkih modela kakve za potrebe kontrastivnih frazeoloških istraživanja predlažu Iñesta y Pamies (2002).

Linda Mijić, Anita Bartulović

Frazemi sa sastavnicom „voda“ u klasičnim jezicima i hrvatskome jeziku

U radu se kontrastivno analiziraju frazemi s leksemima iz semantičkoga polja „voda“ u grčkome, latinskome i hrvatskome jeziku. Na temelju primjera frazema u leksikografskoj građi utvrđuje se stupanj njihove ekvivalencije u okviru strukturne, semantičke i konceptualne analize. Pri tom se nastoji za neke od grčkih i latinskih frazema utvrditi podrijetlo odnosno kod kojega je autora pojedini frazem prvi put zabilježen. Kontrastivnom analizom dobiveni rezultati pokazuju da velik broj frazema, iako istoga semantičkoga i konceptualnoga okvira, u klasičnim jezicima i u hrvatskome jeziku ima visoki stupanj varijantnosti leksičkih sastavnica i drugačiji semantički talog odnosno pozadinsku sliku.

Mislava Bertoša, Lucia Miškulin Saletović i Jana Jurčević

Koncept vode u reklamama za proizvode za njegu tijela

Cilj je istraživanja ispitati značenje i funkciju koncepta vode u reklamama za proizvode za njegu tijela iz kontrastivne semiotičke perspektive. Istraživanje provedeno na korpusu reklama u tisku iz druge polovice 19. st. i suvremenih reklama pokazalo je da se pojam vode najprije povezivao s unutarnjom njegom tijela (kisele i izvorske vode za ublažavanje smetnji probavnog sustava), dok je u suvremeno doba jedna od osnovnih zadaća pružanje dugotrajne i optimalne hidratacije izvanjskim djelovanjem na tijelo. Koncept vode zastupljen je u različitim sastavnim elementima te na različitim razinama reklama. Na verbalnoj je razini najzastupljeniji u udarnim naslovima i glavnim tekstovima u kojima se provlači u obliku ključnih riječi (smirivanje i ublažavanje boli u 19. st.; hidratacija u 21. st.) koje promiču posebno važne vrijednosti proizvoda i imaju značajnu ulogu u argumentacijskoj strukturi. U korpusu su zabilježene i takozvane negativne ključne riječi vezane uz koncept vode. Služe za navođenje negativnih svojstava i neželjenih posljedica koje nastaju nekorištenjem proizvoda (bol u 19. st.; suhoća u 21. st.), čime se na primatelje apelira uspostavljanjem i naglašavanjem kontrasta između razlika u raspoloženju te izgledu kože uslijed korištenja i nekorištenja proizvoda, što je zastupljeno i na slikovnoj razini.

SEKCIJA D – MARKO FOTEZ I Marija CRNOBORI

Ivan Bošković

Teatarsko djelovanje Marka Foteza u ogledalu splitske kazališne kritike (što je u Splitu pisano o Marku Fotezu)

U stvaralačkoj biografiji Marka Foteza za Split su vezane dvije vremenske i stvaralačke dionice: ona od 11. listopada 1940. do travnja 1941. i ona od ljeta 1967. do jesni 1970. godine. Bilo da je riječ o kazališnim preradbama, prijevodima, polemikama ili pak (splitskim) kazališnim režijama, historiografija je apostrofirala Fotezov nemjerljiv doprinos. Kako je o tom dijelu Fotezova života i rada pisano, u radu ćemo nastojati podsjetiti na odjeke njegovih režija u splitskoj kazališnoj kritici i publicistici.

Nenad Vertovšek

Ocean i more staklenih perli u jeziku i pisanju - Alessandro Baricco i Herman Hesse

Polazište je misao Jacques Derride kako je pisanje „davanje smisla i gdje smisla nema, prekidanje tišine kao i govor“, a tako je moguće obilježiti i pisanje za kazalište i scenu, te promišljanje pisanja i jezika kroz kazališne okvire i kriterije. Kazalište realizira pisanje i govor u pokretu, ono je i trajna poduka Čovjeka koji pisanjem i predstavljanjem želi, kroz autora i glumce, osvijetliti dio vlastitog svijeta i svijesti. U tome leži i nastojanje promišljanja i povezivanja dvaju svjetova kazališnog govora, jezika i pisanja – jedan jest onaj koji predočava Alessandro Baricco i njegova genijalnost izražaja „oceana i mora“, odnosno života prepunih različitih ljudskih sudbina. Drugi je svijet Hermana Hesse-a i „igre staklenih perli“ koja duboko sažima bogatstvo isprepletenih ljudskih priča u oceanu i valovima doživljaja i nepreglednosti kreativnosti homo ludensa – onog koji igra i koji se igra. Pisanjem, pogledom i pokretom, riječima, slikom i doživljajem. Kazalištem života ispod i/ili iznad šekspirijanskih koprena, prije svega.

Zdenka Đerđ

Hrvatski pisci na lutkarskoj sceni. Repertoarni prikaz od 1945. do 2007.

Rad Hrvatski pisci na lutkarskoj sceni pokazuje da je hrvatski lutkarski igrokaz kao posebno dramsko pismo namijenjeno lutkarskom kazalištu nastao u kontekstu europskog lutkarstva, te da je od početka nastojao na autohtonom izrazu. Lutkarstvo u Hrvatskoj ima uporišta u tradicijskoj kulturi – folklornom lutkarstvu i u recentnim umjetničkim osobnostima – likovnim umjetnicima Ljubi Babiću, Zlatku Boureku, Ivanu Rabuzinu, Branku Stojakoviću te

književnicima Dragutinu Domjaniću, Vladimiru Nazoru, Viktoru Caru Eminu, Borislavu Mrkšiću, Luki Paljetku, Višnji Stahuljak, Milanu Čečuku, Tahiru Mujičiću i Jasenu Boki. Europsko umjetničko, lutkarsko kazalište 20. i 21. stoljeća zrcali se i u repertoaru hrvatskih lutkarskih kazališta, od osnutaka gradskih lutkarskih kazališta (1945. u Splitu, 1948. Zagrebu, 1952. Zadru, 1958. Osijeku i 1960. u Rijeci) do 2006. odnosno 2007. godine, kada je u Hrvatskoj ustanovljen godišnji natječaj i festival novih tekstova za dječja i lutkarska kazališta „Mali Marulić“. Analizirani repertoar, sagledan kao cjelina s pozicije autorstva lutkarskih igrokaza, pokazuje da su lutkarska kazališta podjednako igrala djela stranih i hrvatskih pisaca. Potonja djela, kako ona stvarana za lutkarska izražajna sredstva tako i ona dramatisirana, autohtoni su književni – lutkarski rukopisi. Riječ je o velikom korpusu tekstova, od kojih veći dio nije tiskom objavljen, nego je dijelom sačuvan u kazališnim prijepisima, a dijelom izgubljen.

Lucija Ljubić, doc.

Marija Crnobori i njezini dramski likovi

Marija Crnobori jedna je od glumica koje su ostavile značajniji trag u kazališnoj publicistici surađujući s više časopisa i novina, ali i znanstvenih skupova poput Dana hvarskog kazališta. Do 1991. rasuti u periodici i zbornicima, njezini su zapisi objavljeni u knjizi *Svijet glume* (1991.) i u *Životiću*. Esezima kazališnim i inim (2011.). Ogleđi M. Crnobori posebno su vrijedan prilog u rekonstrukciji procesa usvajanja piščevih intencija u oblikovanju dramskog lika koji glumica, uz redateljske savjete, donosi na scenu, što M. Crnobori uspoređuje sa stvaranjem čovjeka: pisac je otac, glumac je majka, a redatelj liječnik. Cilj je ovog rada situirati Mariju Crnobori u sklop hrvatske autobiografske glumačke proze, usporediti glumičine dojmove o ulogama s teatrološkim analizama i kazališnim kritikama odabranih predstava te analizirati osebujan glumičin proces "posvajanja" o kojemu je pisala u svojim ogleđima (*Moja Antigona*, *Moja Ifigenija*, *Moji Krležini likovi*), iz čega će se izvesti i glumičin stav prema kazalištu.

Eldi Grubišić Pulišelić

Autobiografska proza Marije Crnobori i Marka Foteza

U ovom radu analizirat će se autobiografska proza Marije Crnobori (1918. – 2014.) i Marka Foteza (1915. – 1976.) u kontekstu njezina književnog, ali i šireg povijesno- kulturološkog značenja, pri čemu se polazi od pretpostavke da autobiografska proza, osim autobiografije u užem smislu, obuhvaća i različite tipove proze poput eseja i putopisa. Zbirka autobiografskih

zapisa Marije Crnobori objavljene pod nazivom *Životić* 2011. godine sadrži različite eseje posvećene analizi glumačkih likova, kao i osvrte i sjećanja na važne pojedince iz kazališnog i kulturnog života 20. stoljeća. Autorica, uz to, u svoje autobiografske tekstove inkorporira dnevničke zapise i pisma. Marko Fotez objavio je nekoliko knjiga eseja, rasprava i putopisa u kojima se bavi ulogom i značenjem teatra, kazališnim velikanima poput Stjepana Miletića, Dimitrija Demetra, Branka Gavella i Tita Strozija, ali i opisuje dojmove sa svojih putovanja po različitim europskim gradovima.

SEKCIJA F – VESNA PARUN

Ivana Žužul

Priča o Vesni Parun u povijestima hrvatske književnosti

Iako je hrvatska pjesnikinja, prozaistica, dramska spisateljica, spisateljica za djecu i slikarica dobila istaknuto mjesto u svim hrvatskim povijestima književnosti, ipak u hrvatskoj književnoj historiografiji nedostatan su istraženi elementi koji su oblikovali književnopovijesnu naraciju o njezinu opusu. Cilj je ovoga rada ispitati na koji je način organizirana priča o autorici u hrvatskim povijestima književnosti. Treba naglasiti da se književnopovijesni diskurs u radu čita kao označiteljska praksa koja odražava odnose moći unutar pripadajućeg joj kulturnog, društvenog i ideologijskog konteksta. Osobita pozornost u tom smislu posvetit će se narativnim elementima povijesti književnosti koji se obično u našoj književnoj historiografiji prešućuju baš kao i problematičnost žanra kad je riječ o književnopovijesnoj "istinitosti". Također, analizom reprezentacija književnog i javnog djelovanja Vesne Parun u hrvatskim povijestima književnosti razmotrit će se i imperativi književnih povjesničara koji zasigurno oblikuju historiografski diskurs.

Jela Sablić Vujica

Između pjesme i priče: eseji Vesne Parun

Dosadašnja zanimanja književne teorije i kritike za stvaralaštvo Vesne Parun bila su usmjerena na njen pjesnički, odnosno dramski opus. Kako bi se pokazala njena moć da i u esejističkom ruhu diskurzivno razlaže pitanja vlastitog temperamenta i svjetonazora u ovom radu pozornost će se staviti na eseje, tako što će se pokazati: a) odnos pjesničkog i esejističkog jezika, odnosno, analizirat će se različiti načini kojima autorica u diskurs eseja ugrađuje karakterističan poetski senzibilitet; b) odnos esejističkog jezika i jezika epohe, odnosno, analizirat će se u kojoj mjeri autoričin lirski rafinman korespondira sa slikovnim i

pojmovnim poimanjem diskurzivne prakse u generaciji krugovaša i razlogovaca; c) odnos esejističkog i subjektivnog jezika, odnosno, analizirat će se u kojoj su mjeri njeni eseji, osobito svojim aforističnim i senzualnim nabojem, sasvim apartna pojava u hrvatskoj književnoj praksi, uostalom kao i autorica sama.

Korneija Kuvač-Levačić:

Metafore sebstva u autobiografskom diskursu Vesne Parun

Služeći se konceptom sebstva kao cjelokupnosti ljudske osobnosti, kako je to definirao Carl Gustav Jung i produbio P. Ricur (teorija narativnog identiteta, sebstvo definirano kao identitet konstruiran narativnom konfiguracijom, dijalektika otkrivanja drugoga u vlastitom sebstvu i vlastitoga sebstva u drugome), u radu će se analizom metafora koje izriču sebstvo autobiografskog pripovjedača istražiti model stvaranja autobiografskog diskursa Vesne Parun. Osnovu obrađenog korpusa činit će tekstovi iz zbirke *Noć za pakost. Moj život u 40 vreća* (2001.). Iz prvog poglavlja zbirke (što ga čine ranije objavljeni autoričini autobiografsko-esejistički tekstovi: *Poljubac života* (1993.), *Do zalaska sunca hodajući za kamilicom* (1958.), *Pod muškim kišobranom*, (1986.)) čitatelj doznaje da je pisanje autobiografije za autoricu predstavljalo problem samoizricanja pa je taj čin neprestano odgađala, dok je, s druge strane, osjećala snažan unutrašnji poriv da to ipak učini. Ta paradoksalnost autoričine motivacije ogleda se i u nekima od konstitutivnih elemenata koje pratimo u njezinu autobiografskom diskursu. U odnosu književnosti i zbilje, koju sam žanr autobiografije propituje na poseban način, autorica naglašeno stvara odmak od pukog dokumentarnog prenošenja zbiljskih činjenica iz svoga života. To se odražava u negiranju kronološkog niza ispriповijedanih događaja u korist kolažne i fragmentarne organizacije teksta, zatim u naglašenom lirizmu koji mjestimice negira odnos metafora kao sredstvo književnosti i pretvara ga u odnos književnost kao metafora. Autobiografski diskurs Vesne Parun gusto je prepleten metaforikom za mnoge od kojih se može zaključiti da izražavaju njezino sebstvo. Trima metaforama se u ovom radu daje posebna pozornost: kišobranu, koji može biti muški i ženski, zemljovidu, koji na zidu ima svaka kuća u Vesninu zavičaju, te vreći, koju prati simbolični broj 40, u koliko ih je stao čitav njezin život. Osim spomenutih metafora, u radu će se ispitati teza da se u autobiografskom diskursu Vesne Parun sama književnost predstavlja kao ključna metafora njezina sebstva, čime se isti taj diskurs čitatelju otkriva kao izrazito (auto)metatekstualan.

Marina Kljajo-Radić

More u poetičkom diskursu Vesne Parun

Gotovo da nema tematskog usredištenja u pjesmama Vesne Parun koje nije u korelaciji s prirodom, napose s motivom mora. Habitus otočkog Zlarina, okružen morskim beskrajem i njegovom tajnovitom dubinom, artikulirao je pjesnički doživljaj života i svijeta, ponajprije ljubavi i njezine tajne, potom i svih sastavnica življenja, gdje se more transformira od svoje prirodne ljepote do antropomorfiziranog lika. More postaje slično čovjeku (*Duša mora*), u svojim mijenama miriše poput oleandra, ali je i oteščalo od oluje, suobličuje se s dvama čovjekovim spoznajama – svijetle i tamne strane života. More u pjesmama Vesne Parun možemo čuti u dihotomiji njegove prirode koja velikodušno daje, ali i neumitno uzima.

Slikovitost svog poetskog izričaja Vesna Parun akceptirala je iz prirode kroz asocijativni, usporedni dojam projiciran na zbilju i svoja unutarnja pulsiranja. More je u poetičkom diskursu, poslije ljubavi, njezin drugi veliki inspirativni patos u kojemu su interpolirane sve spoznaje i emocije – još u djetinjstvu ispunilo je svojom ljepotom senzibilnu osobnost i ponudilo joj mnoštvo svojih darova i moći koje će ova vrsna pjesnikinja kroz svoju stvaralačku imaginaciju filtrirati u orječeno poetsko valovlje.

Tin Lemac

Prijedlog poetičkih postavki pjesništva Vesne Parun

Pjesništvo Vesne Parun dominantno se određivalo kao antiratno, ispovjedno, intimističko, mediteransko i antipolitičko. Krećući od tih postavki, u ovom se radu razrađuje poetički pristup Paruničinu pjesničkom opusu. Izdvajaju se i elaboriraju njegove tradicionalističke odlike i pozicija u hrvatskom i europskom korpusu, tradicionalna predmetno-tematska podjela na cikluse (metapoetički, rani, intimistički, misaoni, sonetni i satirički), distribucija lirskog subjekta, mediteranski prototekst, autobiografizam, figura Vremena, simbolizacija i hiperbolizacija. Navedene se karakteristike elaboriraju na razina dijela (teksta ili ciklusa) i na razini cjeline, te se uočava njihova snažna semantička međuzavisnost koja stvara podlogu za tekstualistički pristup ovom pjesništvu koji pokazuje iznimnu složenost na stilističko-semiotičkoj razini.

Martina Petranović

Vesna Parun i kazalište

Iako je istaknuta hrvatska spisateljica Vesna Parun kontinuirano pisala i dramska djela, njezin je dramski opus u hrvatskoj teatrologiji slabije istražen, jednako kao što to vrijedi i za veze

Vesne Parun s hrvatskim kazalištem. Cilj je ovoga rada razmotriti (dramski) opus Vesne Parun s posebnim naglaskom na izvođenje i recepciju njezinih djela u hrvatskome kazalištu, ponajprije dramskih tekstova *Marija i mornar* te *Magareći otok*, ali i uprizorenja djela kao što su *Apokaliptične basne* i *Škola za skitnice*, te mjuzikla *Mačak Džingiskan* i *Miki Trasi* nastalog prema njezinome romanu u stihovima. Pozornost će se posvetiti i poetskoj monodrami *Ja koja imam nevinije ruke* (2014.) utemeljenoj na autoričinom životu i poeziji u izvedbi Vesne Tominac Matačić i režiji Ivana Lea Leme. Ujedno će se promotriti i zastupljenost dramskog i kazališnog djelovanja Vesne Parun u hrvatskoj književnoj i napose kazališnoj historiografiji.

Marijana Bašić i Sanja Baričević

Lingvostilistička raščlamba poetskoga diskursa Vesne Parun

Uz poetiku Vesne Parun od samoga početka njezina pjesničkoga stvaralaštva vezuje se leksičko bogatstvo i izražajna osebnost. U lingvostilističkoj raščlambi dijela autoričina poetskoga opusa u ovome se radu usredotočuje na leksičku sastavnicu. Određuje se i tematizira rječnička složenost, leksička raznolikost i gustoća te se zastupljenost pojedinih leksema povezuje s temeljnim tematskim okvirima njezina stvaralaštva. Zastupljenost pojedinih vrsta i oblika riječi promatra se u okviru osobitosti jezika i stila autorice te književnoumjetničkoga stila. Proučavaju se ekstenzije značenja pojedinih leksema te značenjski odnosi među leksemima. Stilogena se funkcija leksema raščlanjuje na leksikostilističkoj, morfostilističkoj i semantostilističkoj razini.

Sanja Knežević

Platonizam u pjesništvu Vesne Parun

U radu „Platonizam u pjesništvu Vesne Parun“ raspravlja se u prvom redu o mediteranizmu unutar pjesničkoga opusa Vesne Parun, s osobitim naglaskom na njezinu prvu i drugu stvaralačku fazu. Unutar definicije mediteranizma posebno se obrađuje platonizam, odnosno zastupljenost i prepoznatljivost Platonovih ideja u Paruničinom pjesničkom diskursu. Pritom se promatraju i analiziraju Platonovi stavovi iz njegovih dijaloga *Gozba ili o ljubavi*, u odnosu na ljubavnu liriku Vesne Parun. Također, interpretirajući pjesničke zbirke iz njezine prve dvije stvaralačke faze, promatra se pjesnikinjin duhovni „rast“ od ljubavi kroz tjelesnost do ljubavi kroza čistu i uzvišenu duhovnost što i jest temeljni dokaz platonizma njezina lirskog izričaja.

Tatjana Stupin

Tematska subverzivnost i stilistička isprepletenost poezije dviju kraljica proljeća: Vesne Parun i Vesne Krmpotić

Rad se bavi komparacijom poetika dviju krucijalnih hrvatskih pjesnikinja Vesne Parun (Zlarin, 1922. – Stubičke Toplice 2010.) i Vesne Krmpotić (Dubrovnik, 1932.), s naglaskom na tematsko, strukturalno, simboličko ispreplitanje pjesničkih diskursa obaju poetesa te bitnih, iz njih proizlazećih, književnostvaralačkih i recepcijskih fenomena u kontekstu hrvatske i europske književnosti 20. i 21. stoljeća. Apostrofirana je činjenica da se Vesna Parun kao afirmirana pjesnikinja priklonila literarnoj grupaciji oko kulturnog časopisa *Krugovi*, a deset godina mlađa književnica Vesna Krmpotić etablirana je predstavnicom krugovaške generacije vodećih hrvatskih književnika pedesetih godina 20. stoljeća. Obje hrvatske poetese, Parunova i Krmpotićeva, krugovaškim književnim diskursom koji je ontološki nadvladao stilističku obnovu artizma, eksperimentiranje na formalnom planu potvrđuju osobitu subverzivnost u kontekstu raskida s onodobnom socijalno angažiranom društvenom estradom. Depoetizacijom i demistifikacijom lirskog diskursa, sklonošću prema misaonoj liričnosti ponajprije se nadaju ženskim subjektivizmom kao temeljem njihove umjetničke instance. Načini oblikovanja pjesničkog identiteta analiziraju se iz očista bitnih tekstova iz kojih je razvidna i logična hermeneutička povezanost književnosti i osobnosti Parunove i Krmpotićeve.

Ružica Filipović

Metafora i simbol u pjesmi V. Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*

U ljubavnom pjesništvu V. Parun prisutan je metaforički prijenos značenja u kojemu je odnos prema voljenoj osobi izražen slikama iz prirode. Pjesma *Ti koja imaš nevinije ruke* metaforu gubitka voljene osobe dovodi do krajnosti. Lirski subjekt semantički potencijal metafore proteže do simbola pa tako gubitak voljene osobe u sebi sabire sve životne gubitke. Vitalistički eros unutar uzvišenog poimanja ljubavi suprotstavlja se tjeskobi neostvarenih želja i nerealiziranog majčinstva. Rad će pokušati obuhvatiti književni postupak V. Parun kojim višesmisleni izraz što ga sadržava simbol ostvaruje logiku dvostruke referencije. „Simbol daje misliti, a misao se vraća simbolu“ (P. Ricoeur). Temeljna ljudska iskustva, kako pokazuje pjesma *Ti koja imaš nevinije ruke* mogu se izraziti jedino na neizravan, prema tome simboličan način.

DRUGI DAN, 26. RUJNA 2015.

Zvonko Kovač

Hrvatska i ostale južnoslavenske filologije danas

U radu se problematizira odnos hrvatske filologije, kao nacionalne, domicilne filologije u Republici Hrvatskoj, s ostalim južnoslavenskim filologijama, kako prema pojedinačnima tako i prema njihovom zbroju, posebno s obzirom na dugu tradiciju južnoslavenske filologije kao relativne cjeline unutar kompleksne slavenske filologije koja danas na mnogim studijima u inozemstvu gubi svoje nekadašnje značenje. Unutar pokušaja zagovaranja nove filologije, za područje suvremenih jezika te novije i suvremene književnosti, zagovara se interdisciplinarni i semiotički, kulturološki i interkulturalni konstrukt nove jezikoslovno-književne discipline za sve slavenske studije danas. U tom smislu, posebna se pozornost posvećuje interkulturalnim fenomenima: međujezičnosti, međuknjiževnim piscima i pitanjima međuknjiževne kritike.

Josip Lisac

Hrvatska dijalekatna leksikografija na početku 21. stoljeća

Pogled u hrvatsku leksikografiju kraja 20. stoljeća sugerirao je znalcima da doba nakon 1990. nazovu desetljećem čakavske leksikografije, no u 21. stoljeću nastavilo se kao u prethodnom razdoblju, pa sad već dvadesetak godina svjedočimo renesansi čakavske leksikografije, a nemale uspjehe postižu i kajkavski i štokavski leksikografi. Najnovija djela iz čakavske leksikografije pokazuju kako je zamah do kojeg je došlo potkraj 20. stoljeća nastavljen i dalje, pa sad imamo i goleme rječnike gacke čakavštine (Milan Kranjčević), grobničke (Iva Lukežić i Sanja Zubčić), bračke (Petar Šimunović) i bibinjske (Božidar Šimunić), kao i mnoga druga leksikografska ostvarenja. I u kajkavskoj leksikografiji postizani su veliki uspjesi (npr. varaždinski rječnik Tomislava Lipljina), kao i u štokavskoj (npr. zapadnohercegovački rječnik Ante Kraljevića). Rječnicima su autori i vrhunski jezikoslovci i amateri, izvorni govornici i ostali, a njihova su ostvarenja izvrsna građa ne samo za lingvističke nego i za ostale raščlambe. Sada su ostali rijetki hrvatski dijalekti bez znatnih leksikografskih djela, pa je potrebno da se ona pripreme i na tim terenima.

Mani Gotovac

Motivi:

1. Dubrovnik, njegova povijest, kultura, rana civilizacijska neovisnost, upućenost njegove aristokracije, realna veličina Držića, Gundulića, Boškovića, Vojnovića... bogata množina

duhovnih života u prošlosti i prošlost ka duhovna množina, cijeli grad, svaki spomen u njemu, sve je to u isto vrijeme i prednost i najveća opasnost Dubrovačkih ljetnih igara. Zašto ta dvoznačnost, zašto ona od njihova početka? Zašto osobito danas?

2. Davno prije početka Igara, Dubrovčani svoju najstariju utvrdu zamišljaju kao Hamletov dom. Godine 1895. Lujo Vojnović, autor povijesnih knjiga, piše da su „ estrade i esplanade Lovrijenca idealan ambijent za priču o Hamletu,,. Šezdeset godina kasnije one to i postaju. Prvi u opkladu s Hamletom i Lovrjencem ulazi redatelj i profesor Marko Fotez. Danas se naime taj izbor čini prirodnim, ponekad i zastarjelim. Onda, bio je to kazališni podvig, neka vrsta Kolumbovog jaja. Čime je Hamlet toliko kapacitirao Europu još od Goetheova Wilhelm Meistera pa sve do danas? Zašto je pitanje je li tamo Hamlet temeljno pitanje ozbiljnog kazališta? Kako on objavljuje da stvarnost teatra uključuje cijeli svijet i sva važna pitanja oko života i smrti? Je li i danas baviti se njime znači biti zauzet samom sudbinom svijeta?

3. Sve su važne pozornice svijeta učinjene od daske. Kaže se „daske što život znače“. U Dubrovniku dasku zamjenjuje kamen. Ako teatar započinje tamo gdje je njegova pozornica, možda razmišljanje o Igrama mora krenuti tragom tog kamena. Tako je govorila Marija Crnbori. Kamen je po legendi o Prometeju „zadržao ljudski miris,, te baš kao i čovjek predstavlja dvojako kretanje uspona i silaska,,. Prema istoj legendi kamen može biti simbol slobode ali i sužanjstva, snage ali i tmine. Pa kako taj kamen što u ovom slučaju „život znači,, otvara prostore slobode u današnjem vremenu? Što danas može sve značiti onaj veliki i impozantni „libertas“ na zastavi Dubrovačkih ljetnih igara?

Dubravka Crnojević-Carić

Dva lica teatra

U svojem ću se radu posvetiti odnosu teatra i ideologije kao i fenomenu suradnje redatelja i glumca, vođena „slučajem“ dugogodišnjeg partnerstva redatelja i teatrologa Marka Foteza te glumice Marije Crnbori. Dio će rada sadržavati analizu uloge Marka Foteza u izgradnji tadašnje estetike i politike teatra, pa će biti tematizirano i njegovo sudjelovanje pri formiranju profila Dubrovačkih ljetnih igara. Budući da ga je njegova suradnica te suputnica, slavna glumica Marija Crnbori, pratila u brojnim projektima, drugi će se dio rada baviti njezinim doprinosom tadašnjem glumištu, kao i njezine uvide o glumačkom pozivu (naslanjajući se na njezinu knjigu Svijet glume). Pratit ću recepciju njezinog rada, te pokušati uočiti različite pristupe redateljskom i glumačkom pozivu od strane kritičara i teatrologa. Mada su gluma i režija usko povezane djelatnosti, njihov je način djelovanja uvelike različit baš u odnosu na za/pisanu riječ koja ostaje iza njih, kao i na tip diskursa koji ih trajno prati. Slično je i s

odnosom teatra i ideologije, kao i sa „situiranjem“ umjetnika unutar Talijinog hrama, koji su često vođeni „dobrohotnim tumačenjima“ njihovih osobnih, životnih odabira. Tim će se „dvostrukim licem govora“ (Gavella), što zahvaća brojne segmente ljudskog života i kulture koje nasljeđujemo, pozabaviti i ovaj rad.

Jasmina Vojvodić

Mitovi o vodi u književnom tekstu

Mit o vodi jedan je od najrasprostranjenijih mitova u gotovo svim kulturama svijeta. To nije neobično ako se uzme u obzir da je voda, uz zemlju, zrak i vatru jedan od četiri osnovna elementa na Zemlji. Gotovo sve kulture poznaju bogove vode (Posejdon), mitska bića iz vode (nimfe, najade; u slavenskoj mitologiji Vodjanoj; undina). Mitovi pripovijedaju o zagrobnom životu u vodi (rusalka), o vodi kao izvoru života, o vodi, najčešće rijeci, kao rijeci zaborava (antička Leta, rus. Zabyt') ili pak granici života i smrti, o vodi koja sve nosi i sl. U svom ću tekstu Mitovi o vodi u književnom tekstu pokušati pokazati kako mitovi o vodi utječu na književnu tradiciju, posebice na ženske likove koje svoj život završavaju u vodi (utopljenice) ne bi li voda isprala njihovu „životnu sramotu“. Za primjere ću mi poslužiti različiti žanrovi (pripovijesti, balade, drame, kratke priče) iz razdoblja sentimentalizma, romantizma, realizma (Karamzin, Gogol', Lermontov, Puškin, Leskov) te kratke priče iz 20. stoljeća (A. N. Tolstoj, Somov) i one posve suvremene (T. Tolstaja). U tekstu ću nastojati pokazati da je mit o vodi snažno ukorijenjen u rusku kulturu i da književni tekst baštini tradiciju jednostavnih oblika kao što su legenda, bajka i mit.

Rafaela Božić

Voda i vodena bića u poeziji i prozi Iosifa Brodskog

Poznato je da voda i vodena bića predstavljaju u poeziji Iosifa Brodskog važan i još uvijek zagonetan motiv. U izlaganju se na temelju analize leksika semantičkog polja „voda“ (u koji uključujemo i vodena bića) daje klasifikacija članova ovog semantičkog polja i iz nje izvedeno tumačenje uloge članova ovog semantičkog polja pojedinačno i u cijelosti kako u poeziji tako i u prozi I. Brodskog.